

Gemeente Winsum

Definitief concept Accountantsverslag over het boekjaar 2018

**Aan de leden van de gemeenteraad
van de gemeente Winsum
Postbus 38
9780 AA WINSUM**

Datum: 1 juli 2019

**Onderwerp:
Accountantsverslag 2018**

**Ons kenmerk:
RVB – 2018 – 30000502**

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2018. Dit verslag bevat de belangrijkste uitkomsten van onze werkzaamheden, waarvan wij vinden dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2018, en voor het beoordelen van de financiële positie van uw gemeente.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2018 gecontroleerd.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening van de gemeente Winsum.

Wij bespreken deze rapportage tijdens de bijeenkomst op 1 juli a.s. met uw auditcommissie en beantwoorden eventuele vragen die er zijn.

Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2018. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Met vriendelijke groet,
Astrium Overheidsaccountants B.V.

drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

INHOUDSOPGAVE

1. Kernpunten van de controle
  2. Decentralisaties overheid
  3. Grondexploitaties
  4. Voorzieningen
  5. Analyse vermogen en resultaat
  6. Interne beheersing
  7. Overige bevindingen jaarrekeningcontrole
-

Bijlagen

- A: Niet-gecorrigeerde controleverschillen
- B: Onafhankelijkheidsbevestiging en overige dienstverlening

1 KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE

1.1 Controleverklaring	<p>De jaarrekeningcontrole is uitgevoerd zoals overeengekomen in onze opdrachtbevestiging. In het najaar van 2018 hebben wij de interimcontrole verricht, die gericht is op de processen binnen de gemeente. De interimcontrole hebben wij afgesloten met een managementletter.</p> <p>De controle in het voorjaar 2019 is gericht op de laatste jaarrekening van de gemeente Winsum. De uitgevoerde werkzaamheden hebben geresulteerd in een controleverklaring bij de jaarrekening 2018. Deze controleverklaring hebben wij u op 1 juli 2019 separaat toegezonden.</p>
1.2 Reikwijdte van de controle	<p>Met de opdrachtbevestiging heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2018. De reikwijdte van onze controle staat hierin omschreven. Er is gedurende het verloop van de controle over 2018 op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2018 voldoende voor de doelstelling van onze controle.</p>
1.3 Vermogen en resultaat	<p>Het gerealiseerde negatieve resultaat (inclusief de mutaties in de reserves) bedraagt circa € 459.000 versus een begroot negatief resultaat van € 121.000 (na wijziging). In hoofdstuk 5 gaan wij nader in op het resultaat en de ontwikkeling van het (weerstand-)vermogen. In de jaarrekening (inleiding en verantwoording) heeft het College de belangrijkste wijzigingen toegelicht. Alle voor- en nadelen ten opzichte van de begroting zijn voornamelijk incidenteel van aard.</p>
1.4 Onafhankelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> • Astrium Overheidsaccountants B.V. (hierna: Astrium) is onafhankelijk van de gemeente Winsum en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. • Ons zijn geen relaties bekend tussen Astrium en de gemeente Winsum, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. • Bijlage B bevat een nadere uiteenzetting van onze onafhankelijkheid.

1.5 Sociaal Domein	<p><u>Jeugdzorg - RIGG</u></p> <p>Voor de lasten uit hoofde van de Jeugdwet steunt de gemeente Winsum op de financiële verantwoording van de RIGG inclusief controleverklaring. In het accountantsverslag, behorend bij de controleverklaring, is door de controlerend accountant aangegeven dat een onzekerheid resteert van € 75.000.</p> <p><u>WMO Zorg in natura</u></p> <p>De Zorg in natura WMO wordt uitgevoerd door landelijke en lokaal opererende zorgaanbieders. Conform het landelijk controleprotocol I-sociaal Domein zijn productieverantwoordingen en controleverklaringen opgevraagd bij de zorgaanbieders. Van enkele belangrijke zorgaanbieders zijn deze productieverantwoordingen en controleverklaringen (nog) niet ontvangen. Hierdoor is sprake van een onzekerheid van € 30.000 voor WMO. Dit bedrag is als onzekerheid in de foutenevaluatie meegenomen.</p> <p><u>PGB-budget</u></p> <p>Op 26 maart 2019 heeft de Sociale Verzekeringsbank (SVB) verantwoordingen inzake de PGB's voor Jeugd en WMO aan de gemeenten toegezonden. De SVB heeft zelf vastgesteld dat de rechtmatigheid van de uitvoering van de PGB's inzake Jeugd en WMO niet kan worden vastgesteld. Er is dan ook geen goedkeurende verklaring vanuit de SVB ontvangen. Vanuit de gemeente Winsum zijn geen aanvullende herstelacties uitgevoerd om de onzekerheid te doen verminderen. Dat heeft tot gevolg dat de uitgaven voor de PGB's voor WMO en Jeugd ad € 860.000 als onzekerheid in de foutenevaluatie zijn meegenomen.</p>															
1.6 Grondexploitatie	<p>De gemeente Winsum heeft de exploitatieberekening van de grondexploitatie Munster geactualiseerd. Wij hebben vastgesteld dat de uitgangspunten aanvaardbaar zijn. De waarde van de balanspost voorraden per eind 2018 in de balans van de gemeente Winsum bedraagt € 1.867.000. De boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden is als volgt opgebouwd:</p> <table><tr><th></th><th>Boekwaarde 31-12-2017</th><th>Vermeerdering</th><th>Vermindering</th><th>Boekwaarde 31-12-2018</th></tr><tr><td>Munster (fase 1)</td><td>1.803.000</td><td>320.000</td><td>256.000</td><td>1.867.000</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>1.803.000</td><td>320.000</td><td>256.000</td><td>1.867.000</td></tr></table> <p>Onze conclusie is dat wij kunnen instemmen met de schattingen die door het college zijn gemaakt bij de actualisatie van de complexen en daarmee ook met de uitkomsten van deze actualisatie. In hoofdstuk 3 gaan wij nader in op de controle alsmede de uitkomsten daarvan inzake de grondexploitatie.</p>		Boekwaarde 31-12-2017	Vermeerdering	Vermindering	Boekwaarde 31-12-2018	Munster (fase 1)	1.803.000	320.000	256.000	1.867.000	Totaal	1.803.000	320.000	256.000	1.867.000
	Boekwaarde 31-12-2017	Vermeerdering	Vermindering	Boekwaarde 31-12-2018												
Munster (fase 1)	1.803.000	320.000	256.000	1.867.000												
Totaal	1.803.000	320.000	256.000	1.867.000												
1.7 Voorzieningen	<p>Toereikendheid van voorzieningen, zoals opgenomen in de jaarrekening, is een belangrijk toetspunt in onze controle. Daarnaast hebben we beoordeeld of de gevormde voorzieningen voldoen aan de eisen en voorwaarden die de externe verslaggeving voor de gemeente (BBV) daaraan stelt.</p> <p>Onze conclusie is dat een adequate onderbouwing aanwezig is voor de voorzieningen, waaruit blijkt de voorzieningen toereikend zijn. In hoofdstuk 4 gaan wij nader in op de controle van de voorzieningen.</p>															

1.8 Goedkeurings- en rapporteringstolerantie

De materialiteit bij de planning en uitvoering van de jaarrekeningcontrole 2018 is € 446.000.

Deze materialiteit vloeit voort uit het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol, hetgeen voldoet aan de wettelijk voorgeschreven minimumvereisten.

Goedkeuringstoleranties	Toelichting	Bedrag
Fouten	1% van de totale lasten	€ 446.000
Onzekerheden	3% van de totale lasten	€ 1.337.000
Rapporteringstoleranties		
Fouten	10% van de goedkeuringstolerantie	€ 44.600
Onzekerheden	10% van de goedkeuringstolerantie	€ 44.600
Realisatie fouten en onzekerheden <i>Zie bijlage A van deze rapportage</i>	Strekking van de controleverklaring	Totale omvang van fouten dan wel onzekerheden
Fouten (rechtmatigheid)	Goedkeurend	€ 428.000
Fouten (getrouwheid)	Goedkeurend	€ 0
Onzekerheden (rechtmatigheid)	Goedkeurend	€ 965.000
Onzekerheden (getrouwheid)	Goedkeurend	€ 965.000

2 DECENTRALISATIES OVERHEID

2.1 Bevindingen sociaal domein	Het college van de gemeente Winsum is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening 2018. Bij het sociaal domein is de gemeente echter afhankelijk van diverse partijen, zoals de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en tal van zorgaanbieders. Om verantwoording af te kunnen leggen over de lasten die samenhangen met het sociaal domein is de gemeente daarom afhankelijk van het verkrijgen van betrouwbare verantwoordingsinformatie van deze partijen. Deze verantwoordingsinformatie is, ondanks de inspanningen van de gemeente, niet volledig verkregen. Dit uit zich in de onderstaande bevindingen.
2.2 Verantwoording Jeugdzorg via de RIGG	Voor de lasten uit hoofde van de Jeugdwet steunt de gemeente Winsum op de financiële verantwoording van de RIGG inclusief controleverklaring. In het accountantsverslag, behorend bij de controleverklaring, is door de controlerend accountant aangegeven dat een onzekerheid resteert van € 75.000.
2.3 Persoonsgebonden budgetten WMO en Jeugd	De bestedingen inzake de persoonsgebonden budgetten (PGB) van de gemeente Winsum bedragen in 2018 € 860.000 voor WMO en Jeugdzorg. Ten aanzien van de PGB's merken wij het volgende op: <ul style="list-style-type: none"> Op 13 maart 2019 heeft de SVB verantwoordingen inclusief controleverklaring inzake de PGB's voor Jeugd en WMO aan de gemeenten toegezonden. De SVB heeft zelf vastgesteld dat de rechtmatigheid van de uitvoering van de PGB's inzake Jeugd en WMO niet kan worden vastgesteld. Er is dan ook geen goedkeurende verklaring vanuit de SVB ontvangen. Vanuit de gemeente Winsum zijn geen compenserende maatregelen uitgevoerd om de onzekerheid te doen verminderen. Dat heeft tot gevolg dat de PGB voor WMO en Jeugdzorg ad € 860.000 als onzekerheid in de foutenevaluatie is meegenomen. Naar verwachting zal de SVB in 2019 weer belangrijke stappen zetten om de controle en verantwoording van de PGB's te verbeteren. Wij adviseren u ook om in het gemeentelijke proces waarborgen in te bouwen om meer grip te krijgen op de rechtmatigheid van de verstrekking en besteding van de PGB's. De belangrijkste verbetering is mogelijk op het onderdeel prestatielevering, vast stellen dat de gelden besteed zijn conform beschikking.
2.4 WMO Zorg in natura	Ten aanzien van de zorg in natura WMO begeleiding en Huishoudelijke Hulp merken wij het volgende op: <ul style="list-style-type: none"> De jaarlast van WMO is mede gebaseerd op de ontvangen productieverantwoordingen van zorgaanbieders. De Zorg in natura WMO wordt uitgevoerd door landelijke en lokaal opererende zorgaanbieders. Conform het landelijk controleprotocol I-sociaal Domein zijn productieverantwoordingen en controleverklaringen opgevraagd bij de zorgaanbieders. Van enkele zorgaanbieders is dit (nog) niet ontvangen. Hierdoor is sprake van een onzekerheid van € 30.000 voor WMO begeleiding. Dit bedrag is als onzekerheid in de foutenevaluatie meegenomen.

3 GRONDEXPLOITATIES

3.1 Samenvatting	<p>Wij hebben de grondexploitatie 2018 beoordeeld en onze bevindingen zijn in deze paragraaf opgenomen. Samenvattend concluderen wij dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) De gemeente Winsum heeft voor grondexploitatie Munster fase 1 een geactualiseerde exploitatieopzet laten opstellen door een externe partij; 2) In het boekjaar 2018 is geen tussentijdse winst genomen voor het complex. Het verwachte resultaat bij het afsluiten van de grondexploitatie in 2020 betreft licht positief (1,6K). 3) Op basis van de huidige belangstelling die getoond is, is de verwachting dat alle 48 kavels in 2019 en 2020 verkocht zullen zijn. Hiermee is de grondexploitatie in een (significante) versnelling gekomen. In de vorige grondexploitatie was de einddatum nog (voorzichtigheidshalve) ingeschat op 2025.															
3.2 Parameters grondexploitaties	<p>De belangrijkste parameters in de grondexploitatie betreffen de rente, de indexering op kosten en opbrengsten en de planning. Naar aanleiding van onze controle merken wij op:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Conform de BBV richtlijnen mag de maximale looptijd van de grondexploitaties 10 jaar bedragen. De grondexploitatie Munster fase 1 voldoet aan dit vereiste (gestelde einddatum is op 2020). ▪ Een stellige uitspraak van de commissie BBV is het contant maken van verliesvoorzieningen met het rentepercentage van 2%. Voor uw gemeente heeft dit op grond van de huidige inrekening geen impact, het verwachte resultaat is immers (licht) positief. ▪ De kosten- en opbrengstenindexering voor de grondexploitatie is bepaald op 1,5%.															
3.3 Ontwikkeling grondexploitaties	<p>De grondexploitatie Munster fase 1 van de gemeente heeft zich in 2018 als volgt ontwikkeld:</p> <table><tr><th>Grondexploitatie</th><th>Beginbalans 1-1-2018</th><th>Vermeerdering (investeringen)</th><th>Vermindering (ontvangsten)</th><th>Eindbalans 31-12-2018</th></tr><tr><td>Munster (fase 1)</td><td>€ 1.803.000</td><td>€ 320.000</td><td>€ 256.000</td><td>€ 1.867.000</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>€ 1.803.000</td><td>€ 320.000</td><td>€ 256.000</td><td>€ 1.867.000</td></tr></table> <p><i>Munster (fase 1)</i> In 2018 zijn werkzaamheden uitgevoerd ten behoeve van het bouwrijp maken van het gebied. Daarnaast zijn twee kavels verkocht met een opbrengst waarde van 256.000.</p>	Grondexploitatie	Beginbalans 1-1-2018	Vermeerdering (investeringen)	Vermindering (ontvangsten)	Eindbalans 31-12-2018	Munster (fase 1)	€ 1.803.000	€ 320.000	€ 256.000	€ 1.867.000	Totaal	€ 1.803.000	€ 320.000	€ 256.000	€ 1.867.000
Grondexploitatie	Beginbalans 1-1-2018	Vermeerdering (investeringen)	Vermindering (ontvangsten)	Eindbalans 31-12-2018												
Munster (fase 1)	€ 1.803.000	€ 320.000	€ 256.000	€ 1.867.000												
Totaal	€ 1.803.000	€ 320.000	€ 256.000	€ 1.867.000												

4 VOORZIENINGEN

4.1 Voorzieningen

Wij hebben gecontroleerd of de voorzieningen van de gemeente Winsum toereikend zijn. Daarbij hebben we specifiek beoordeeld of de gevormde voorzieningen voldoen aan de eisen en voorwaarden van het BBV. In artikel 44 van het BBV is opgenomen dat voorzieningen (alleen) gevormd moeten worden voor:

1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
3. Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
4. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Overigens geldt dat altijd voldoende onderbouwing aanwezig dient te zijn alvorens een voorziening gevormd mag worden. Enkele voorzieningen lichten wij toe, vanwege gewijzigde uitgangspunten of vanwege de bijzondere situatie:

Voorzieningen groot onderhoud gemeentelijke gebouwen

De gemeente heeft diverse voorzieningen getroffen in het kader van groot onderhoud. Aan deze voorzieningen ligt een meerjarig onderhoudsplan 2016-2020 (MJOP's) ten grondslag welke gebaseerd zijn op lopende c.q. verwachte verplichtingen. Graag willen we de volgende algemene aandachtspunten benoemen ten aanzien van de MJOP's (niet limitatief) welke voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole 2019 door uw gemeente moeten zijn uitgevoerd c.q. gemonitord:

- Vijfjaarlijkse herziening
Conform de notitie materiële vaste activa (2018) van de BBV moeten binnen vijf jaar de MJOP's worden herzien. Hiervan kan gemotiveerd worden afgeweken indien dit is geautoriseerd door de Raad en verantwoord is in de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' van de begroting en de jaarstukken.
- Tussentijdse bijstelling
Een tussentijdse bijstelling van het onderhoudsplan is verplicht indien een belangrijk afwijking is geconstateerd in de staat van het onderhoud. Een eenmalige extra storting in de voorziening is toegestaan wanneer een negatieve voorziening dreigt te ontstaan (BBV vraag & antwoord 2018.152). Indien dit niet het geval is dienen de jaarlijkse c.q. reguliere stortingen te worden aangepast zodat het karakter van de voorziening intact blijft namelijk egaliseren.
- Beoordeling kwaliteit c.q. staat van onderhoud
Er moet voldoende aandacht zijn voor inspecties om de kwaliteit c.q. staat van onderhoud vast te stellen en de (financiële) vertaling hiervan naar de MJOP's. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan achterstallig onderhoud of het (niet) voldoen aan het vastgestelde kwaliteitsniveau.

- Onderscheid tussen groot onderhoud c.q. zichtbare toetsing aan BBV dat voldaan is aan de gestelde criteria
Groot onderhoud wordt namelijk gedefinieerd als het houden of brengen van een object naar een goede, oorspronkelijke staat als gevolg van slijtage na een langere periode van gebruik en derhalve geen invloed heeft op de gebruiksduur (afschrijvingstermijn).
- Uitvoeren van tussentijdse “backtesting”
Dat wil zeggen tussentijds en ieder geval jaarlijks achteraf vaststellen of verwachtingen volgens de plannen daadwerkelijk zijn opgevolgd (zowel financieel als technisch). Advies zou zijn om dit verder te implementeren binnen de P&C-cyclus. Door naast de aanvraag en beschikbaar stellen van kredieten ook de kasstromen c.q. werkelijke bestedingen per jaarschijf inzichtelijk te maken kan “backtesting” nog beter worden uitgevoerd. Hierdoor heeft de gemeente meer zicht op de daadwerkelijke onttrekking in een verslagjaar en maakt de verplichting onder de plannen “harder”.
- Vaststellen binnen het MJOP dat de voorziening zich richting het “nulpunt” beweegt en niet een negatieve voorziening vormt. Voor groot onderhoud gemeentelijke gebouwen is de verwachting dat de stand van de voorziening per 31-12-2020 circa € 63.000 betreft. Hierdoor is in de jaarlijkse dotatie enige marge aanwezig voor eventuele tegenvallers. Wij adviseren u dit adequaat te monitoren voor het boekjaar 2019 en indien noodzakelijk waarborgen hiervoor te treffen.

Voorziening riolering

Volgens de BBV-notitie riolering kan gespaard worden voor onderhoud en toekomstige vervangingsinvesteringen wanneer deze expliciet zijn opgenomen in het GRP (door u genoemd “Afvalwaterbeleidsplan”). De gemeente Winsum heeft in lijn hiermee een “Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2013-2018” vastgesteld waarin een kostendekkingsplan is opgenomen.

Over 2018 constateren wij dat het resultaat van het product riolering is gedoteerd aan de voorziening ad € 22.000. In tegenstelling tot een dotatie zouden wij op basis van uw vastgesteld kostendekkingsplan een onttrekking verwachten van € 160.000. Wij adviseren u, voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole 2019, het kostendekkingsplan te analyseren en een geactualiseerd beleidsplan op te stellen ten aanzien van de toereikendheid en planning van de investeringen van deze voorziening riolering. In 2019 adviseren wij een herziening te maken van het kostendekkingsplan en uitgangspunten genoemd in het “Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2013-2018” die aansluiten op de genoemde uitgangspunten in de notitie riolering 2014 Commissie BBV. Waarbij een zichtbare koppeling is tussen toekomstige vervangingsinvesteringen en het tarief die de gemeente hanteert voor de belastingaanslag.

Hierbij willen we benadrukken dat het tarief maximaal kostendekkend mag zijn en geen sprake is van een structureel positief resultaat door het hanteren van een hoger tarief (anders dan eventuele efficiencyvoordelen).

Ten aanzien van de voorziening riolering willen wij u dan ook bij de herziening van het beleidsplan op het volgende attenderen in lijn met de notitie riolering BBV 2014 (niet limitatief):

- Administratief duidelijk onderscheid te maken waarvoor gespaard word in het tarief (onderhoud of vervangingsinvesteringen) welke in lijn is met het vastgestelde kostendekkingsplan;
- Het tarief mag maximaal kostendekkend zijn en eventuele overschotten (anders dan efficiencyvoordelen) moeten worden gestort in de voorziening;
- Duidelijke en zichtbare aansluiting c.q. toets met het vastgestelde beleidsplan. Dat wil zeggen een zichtbare match tussen dotaties en onttrekkingen volgens het plan met realisatie (met verklaring van afwijkingen).
- Op basis van artikel 45 BBV mag geen rente worden toegerekend aan de post voorzieningen. Een uitzondering wordt gemaakt voor voorzieningen die zijn gewaardeerd tegen contante waarde. Dan wordt bij de bepaling van de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening uit het tarief uitgegaan van extra geplande toevoegingen op grond van een rekenvoet die nodig zijn om de voorziening op de gewenste hoogte te houden.

Overall:

Uit onze controlewerkzaamheden blijken geen verdere bijzonderheden. De gemeente heeft een deugdelijke onderbouwing aangeleverd voor de gevormde voorzieningen waardoor wij hebben kunnen concluderen dat de gevormde voorzieningen volledig en toereikend zijn verantwoord in de jaarrekening.

5 ANALYSE VERMOGEN EN RESULTAAT

5.1

Eigen vermogen

Het BBV kent een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling (het gerealiseerde saldo van baten en lasten) en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. De gemeente mag geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen muteren.

Om het resultaat van de jaarrekening goed te kunnen begrijpen, is het van belang dat u inzicht heeft in wat het effect op de reserves van uw gemeente is geweest (x € 1.000).

Resultaat 2018	(x € 1.000)
De totale baten van uw gemeente over 2018 bedragen:	40.766
De totale lasten van uw gemeente over 2018 bedragen:	44.112
Het resultaat bedraagt dan (saldo baten en lasten programma's):	- 3.346
Gedurende het jaar heeft u reeds voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort:	- 406
Tevens hebt u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit de reserves. Deze gelden zijn aan de reserves onttrokken:	3.293
Per saldo gedurende het jaar gelden onttrokken (meer onttrokken aan de reserves dan toegevoegd):	2.887
Gerealiseerd resultaat	- 459

Inclusief het onverdeelde resultaat 2018 bedraagt het eigen vermogen van de gemeente per ultimo 2018 € 13,5 miljoen. De reserves van uw gemeente zijn in 2018 met een bedrag van € 3 miljoen afgenomen. Dit sluit aan met het saldo van baten en lasten zoals dat is verantwoord in de programmarekening.

5.2

Financiële positie

De totale vermogenspositie wordt onder andere tot uitdrukking gebracht door middel van diverse ratio's. Hieronder hebben wij de ontwikkeling van de belangrijkste ratio's over de afgelopen drie jaren opgenomen.

Kengetallen	Jaarrekening 2016	Jaarrekening 2017	Jaarrekening 2018
1a Netto schuldquote	55,40%	11,07%	26,46%

	1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	49,68%	11,24%	26.60%						
	2. Solvabiliteitsratio	60,04%	44,64%	34,02%						
	3. Grondexploitatie	3,18%	7,65%	4,27%						
	4. Structurele exploitatieruimte	2,31%	-0,66%	-0,22%						
	5. Belastingcapaciteit	110,37%	108,3%	108,30%						
	De provinciaal toezichthouder heeft een normering ontwikkeld ten aanzien van de financiële kengetallen die is opgenomen in onderstaande tabel.									
	Kengetal	Voldoende	Matig	Onvoldoende						
	1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90-130%	> 130%						
	2. De solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%						
	3. Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%						
	4. Structurele exploitatieruimte	> 0,6%	0 < 0,6%	< 0%						
	5. Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%						
Naar aanleiding van bovenstaande merken wij op dat zowel de ratio weerstandsvermogen als de belangrijkste kengetallen inzake schuldpositie en solvabiliteit wijzen op een voldoende stabiele en solide financiële positie.										
5.3 Weerstands- vermogen	Ten einde een oordeel te geven over de financiële positie van de gemeente dienen naast het eigen vermogen ook de risico's zoals opgenomen in de risicoparagraaf te worden betrokken. In de jaarrekening zijn de risico's weergegeven in de paragraaf weerstandsvermogen. Evenals voorgaande jaren worden de risico's periodiek geactualiseerd zodat een actueel inzicht bestaat in de risico's. In de jaarrekening 2018 is de actuele stand van zaken ten aanzien van de risico's opgenomen en laat zich als volgt samenvatten: <table><tr><td>Onderdeel</td><td>Bedragen</td></tr><tr><td>Weerstandscapaciteit</td><td>€ 4.136.000</td></tr><tr><td>Risico's maximale omvang (financieel vertaald kans * impact)</td><td>€ 3.139.000</td></tr></table>				Onderdeel	Bedragen	Weerstandscapaciteit	€ 4.136.000	Risico's maximale omvang (financieel vertaald kans * impact)	€ 3.139.000
Onderdeel	Bedragen									
Weerstandscapaciteit	€ 4.136.000									
Risico's maximale omvang (financieel vertaald kans * impact)	€ 3.139.000									
Wij zijn van mening dat de integrale risicobenadering en de financiële vertaling van de verwachte risico's in 2018 op een adequate wijze heeft plaatsgevonden. Ondanks de afname in 2018 van de weerstandratio van 2,6 in 2017 naar 1,3 in 2018 kan de weerstandcapaciteit van de gemeente Winsum nog steeds als 'toereikend' worden aangemerkt.										
5.4 Conclusie financiële positie	<u>Conclusie</u> De gemeente Winsum beschikt over een voldoende gezonde financiële positie en is derhalve goed in staat om toekomstige tegenvallers op te vangen.									

6 INTERNE BEHEERSING

6.1 Samenvatting bevindingen managementletter 2018

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in december 2018 een interimcontrole uitgevoerd. Deze interimcontrole is primair gericht op de bedrijfsvoering binnen de gemeente met name de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. Onze bevindingen, voortvloeiend uit de interimcontrole, zijn vastgelegd in managementletter van 22 januari 2019 ten behoeve van het college. De conclusie uit de managementletter 2018 is als volgt:

Conclusie

Ons beeld is dat de administratieve organisatie en interne beheersing (de controles in de lijn, gecombineerd met de interne controles) van gemeente Winsum voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Dit betekent dat de gemeente de processen en beheersingsmaatregelen dusdanig ingericht heeft, dat een goede afweging van de kosten-baten is gemaakt om de organisatie van deze omvang met de beschikbare middelen te beheersen. Dit betekent voor uw gemeente derhalve een goed resultaat. Het beeld vanuit de interimcontrole is dat de interne processen en procedures binnen uw gemeente zijn voorzien van diverse 'checks and balances'.

Overeenkomstig de vooraf gemaakte afspraken hebben wij in deze managementletter geen procesbevindingen opgenomen ter optimalisatie van de huidige bedrijfsvoering van de gemeente Winsum. De gemeente Winsum is namelijk met ingang van 1 januari 2019 gefuseerd met de gemeente Bedum, Eemsmond en De Marne tot de gemeente Het Hogeland. In een afzonderlijke notitie voor de gemeente Het Hogeland zijn specifieke bevindingen opgenomen ten aanzien van de verdere verbetering van de bedrijfsvoeringsprocessen vanaf het boekjaar 2019.

7 OVERIGE BEVINDINGEN CONTROLE JAARREKENING

7.1 Wijziging in verslaggevingsvoor- schriften en overige wet- en regelgeving	<p>In de jaarrekening 2018 zijn geen stelsel- of schattingswijzigingen verwerkt.</p> <p>De gemeente heeft de jaarrekening opgesteld conform het BBV, waaronder het toevoegen van de verplichte bijlage met de taakvelden.</p>
7.2 Bevestiging van het college	<p>Wij hebben van het college een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.</p>
7.3 beperking in reikwijdte van de controle	<p>Er zijn geen meningsverschillen met het management noch het college geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers en het college van uw gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.</p>
7.4 Normering topinkomens (WNT)	<p>De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen. Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd, beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging van € 189.000 niet te boven gaan.</p> <p>Uit de werkzaamheden blijkt dat in 2018 voor de topfunctionarissen geen sprake van een overschrijding van de grensbedragen en dat de WNT juist is verantwoord in de jaarstukken.</p> <p><u>Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd</u></p> <p>In overeenstemming met het controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is. In onze controleverklaring hebben wij bovenstaande expliciet opgenomen.</p>
7.5 Single Information Single Audit (SiSa-Bijlage)	<p>De procedure die uw gemeente moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is niet wezenlijk gewijzigd. Uw gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramien een zevental documenten aan het CBS te leveren. De SiSa-bijlage die opgenomen is in de jaarrekening, is opgesteld door de gemeente Winsum. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2018. Hierbij stellen wij de juistheid van de gegevens in de SiSa-bijlage</p>

<p>vast. Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld, zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze terecht is ingevuld. Medewerkers van uw gemeente hebben dit aan ons bevestigd.</p> <p>In het kader van de totstandkoming van de SiSa-bijlage merken wij nog het volgende op. Bij de meest recente review van de Audit Dienst Rijk (ADR) van de accountantscontrole van de SiSa-bijlagen 2018 (de zogenaamde single review) hebben wij gemerkt dat deze dienst (zeer) kritisch is op de kwaliteit van de aangeleverde SiSa-bijlagen door de gemeenten en de hierop uitgevoerde accountantscontroles.</p> <p>Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2018 in het kader van SiSa zijn verantwoord. Wij doen dit met een tabel, die wij ook opnemen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.</p>				
Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
OCW D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2016 (OAB)	N.v.t.	N.v.t.	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
I&W E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	N.v.t.	N.v.t.	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2016	N.v.t.	N.v.t.	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
SZW G3	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2016	N.v.t.	N.v.t.	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
GRO21C	Regiospecifiek pakket (RSP)	N.v.t.	N.v.t.	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.
GRO8C	Leefbaarheid Groningen	N.v.t.	N.v.t.\	Geen bevindingen met invloed op financiële vaststelling.

Uit de tabel blijkt dat wij bij onze controle geen fouten of onzekerheden hebben geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

<p>7.6 Fraude als onderdeel van de accountants-controle</p>	<p>In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Hoewel wij een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.</p> <p>Wij hebben een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met de ambtelijke organisatie van de gemeente Winsum. Tijdens dit overleg is gesproken of het management aanwijzingen en of vermoedens heeft gehad voor de mogelijke aanwezigheid materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken.</p> <p>Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of de werknemers zijn betrokken die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing, of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn voor de jaarrekening.</p> <p>Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop gericht waren om het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht.</p> <p><u>Conclusie:</u> Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2018 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.</p>
<p>7.7 Begrotingsrechtmatigheid</p>	<p>De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet. Deze normen dient de gemeenteraad zelf nader in te vullen en te concretiseren. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat het college belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de gemeenteraad, zodat de gemeenteraad hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college inbreuk maakt op het budgetrecht van de gemeenteraad.</p> <p>Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft door de accountant niet in alle gevallen te worden meegewogen in zijn oordeel. Essentieel is dat de raad nadere regels kan stellen wanneer:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kostenoverschrijdingen die zijn gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, 2. kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid en 3. kostenoverschrijdingen bij opneinde regelingen

moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat de gemeenteraad geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat de accountant deze kostenoverschrijdingen niet betreft bij de beslissing of hij al dan niet een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel kan afgeven.

Daarnaast moet de accountant deze kostenoverschrijdingen – waarvan het college in de jaarrekening moet aangeven dat de raad deze nog dient te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de raad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid stelt de accountant de lastenoverschrijdingen per programma vast. Op de volgende programma's is een begrotingsoverschrijding op de lasten geconstateerd. Deze zijn in de tabel hierna opgenomen:

Lastenoverschrijding programma	Begrotingsoverschrijding	Onrechtmatig, telt niet mee	Onrechtmatig telt wel mee
Programma 1 Kwaliteit van de Woon- en Leefomgeving	€ 399.000	✓	
Programma 2 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	€ 2.761.000	✓	
Programma 4 Ruimtelijke structuur	€ 437.000		✗ (€ 180.000)
Programma 5 Kwaliteit van bestuur en organisatie	€ 609.000		✗ (€ 248.000)
Algemene dekkingsmiddelen	€ 616.000	✓	

Programma 1 Kwaliteit van de Woon- en Leefomgeving

De hogere kosten zijn met name op het onderdeel verkeer en vervoer. De begrotingsoverschrijding wordt veroorzaakt door bijdrage aan het centrum Winsum en verhoogde onderhoudskosten van openbare verlichting. Beide kosten wordt gedekt door een bestemmingsreserve, gevormd door de gemeenteraad. Hierdoor zijn deze begrotingsoverschrijdingen in lijn met het vastgestelde beleid. Het tekort is een gevolg van verschuiving van lasten tussen boekjaren.

Programma 2 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

De hogere kosten hebben vooral op het programma Sociale voorzieningen plaatsgevonden. Dit betreft de open einde regeling vanuit het sociaal domein, waardoor deze niet wordt opgenomen in het oordeel.

	<p><u>Programma 4 Ruimtelijke structuur</u></p> <p>Deze hogere kosten zijn tot een bedrag van € 437.000 veroorzaakt op het programma grondbeleid en natuur- en groenbeheer. Het deelprogramma grondbeleid kent een overschrijding van 187.000. De gemeenteraad heeft ook een reserve grondbeleid gevormd welke als doel heeft dergelijke tekorten ‘op te vangen’. In de resultaat bestemming is een onttrekking opgenomen, ter dekking van de begrotingsoverschrijding. Derhalve wordt de overschrijding niet opgenomen in het oordeel.</p> <p>Het deelprogramma natuur- en groenbeheer kent een overschrijding van 227.000. De hogere kosten van natuur en groenbeheer komen door meer van inhuur. De hogere kosten komen vooral door inhuur van personeel in verband met vacatures/ziekte. De begrotingsoverschrijding wordt gedekt door direct gerelateerde hogere opbrengsten ad € 47.000. Per saldo resteert een begrotingsoverschrijding van 180.000, welke we dienen te betrekking in ons oordeel.</p> <p><u>Programma 5 Kwaliteit van bestuur en organisatie</u></p> <p>Deze overschrijding wordt veroorzaakt door afwijkingen op drie onderdelen. Bij Publieksdienstverlening is sprake van hogere kosten tot een bedrag van € 84.000. Hiervan wordt € 42.000 veroorzaakt door hogere afdrachten van rijksleges. Een bedrag van € 8.000 voor hogere loonkosten en aanvullende lasten in verband met inventarisatie en administratie ad € 34.000. De hogere kosten voor rijksleges houden een direct verband met de hogere opbrengsten van leges van reisdocumenten ad € 32.000. Derhalve wordt van de begrotingsoverschrijding € 52.000 opgenomen in het oordeel.</p> <p>Bij het onderdeel openbaar bestuur is sprake van hogere kosten als gevolg van verhoogde vergoeding raadsleden ad € 67.000, welke worden gecompenseerd door aanvullende uitkering van het Rijk. Daarnaast zijn de kosten voor de herindeling € 320.000 hoger dan begroot. De gemeenteraad heeft ter dekking een reserve onttrekking geautoriseerd ad 330.000. Dit dekt het tekort in de begroting, derhalve nemen we het niet op in ons oordeel. Derhalve word de begrotingsoverschrijding in dit deelprogramma niet meegenomen in het oordeel.</p> <p>Tot slot is een overschrijding bij bedrijfsvoering ontstaan van € 195.000. De oorzaak hiervan zijn hogere personeelskosten ad € 124.000, hoge huisvestingskosten ad € 61.000, hogere automatiseringskosten ad € 70.000 en de kosten van tractiemiddelen zijn € 32.000 hoger. Als gevolg van overige kosten die lager dan begroot zijn, is het begrotingstekort op dit programma beperkt tot € 196.000 (in plaats van 287.000).</p>
<p>7.8 Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiserings-omgeving</p>	<p>Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen, die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen.</p> <p>Op grond van artikel 393 lid 4, Titel 9 Boek 2 BW rapporteren wij onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de controle van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij zijn van mening dat voldoende maatregelen zijn getroffen om de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en informatievoorziening te waarborgen.</p>

**7.9 Vordering
BTW-afwikkeling
Belastingdienst**

Onder de vorderingen staat (nog) een bedrag van meer dan € 1 miljoen open inzake terug te vorderen BTW. Gezien de omvang en duur (betreft onder andere BTW uit 2014) vragen we u aandacht voor de afwikkeling van de post. Het standpunt van uw fiscale adviseur is dat de BTW-vordering kan worden geïncasseerd bij de belastingdienst, zodat het treffen van voorziening hierop niet noodzakelijk is. Per heden is geen terugkoppeling ontvangen van de belastingdienst over de vordering.

Bijlagen

Bijlage A – Niet-gecorrigeerde controleverschillen

Aard van de fouten	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Overschrijding lasten begrotingsrechtmatigheid	€ 428.000	N.v.t.
Totaal fouten	€ 428.000	€ 0
Goedkeuringstolerantie	€ 446.000	€ 446.000
Gevolg voor de strekking van de controleverklaring	Goedkeurend	

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
PGB WMO en Jeugdzorg vanuit het SVB	€ 860.000	€ 860.000
Niet ontvangen controleverklaringen zorgaanbieders WMO Begeleiding	€ 30.000	€ 30.000
Onzekerheid Jeugd (via RIGG)	€ 75.000	€ 75.000
Totaal onzekerheden	€ 965.000	€ 965.000
Goedkeuringstolerantie	€ 1.337.000	€ 1.337.000
Gevolg voor de strekking van de controleverklaring	Goedkeurend	

Bijlage B – Onafhankelijkheidsbevestiging en overige dienstverlening

Bevestiging onafhankelijkheid

In overeenstemming met de Nederlandse Corporate Governance Code dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het college en de gemeenteraad.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Winsum in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen

Astrium beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersings- maatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Astrium.
- Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.

- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn signaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Astrium wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een audit commissie of algemeen bestuur, overwegen wij ook een van deze beide instanties te raadplegen.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Astrium, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.

WWW.ASTRIUMOVERHEIDSACCOUNTANTS.NL